

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TRANSFORMÁTORY

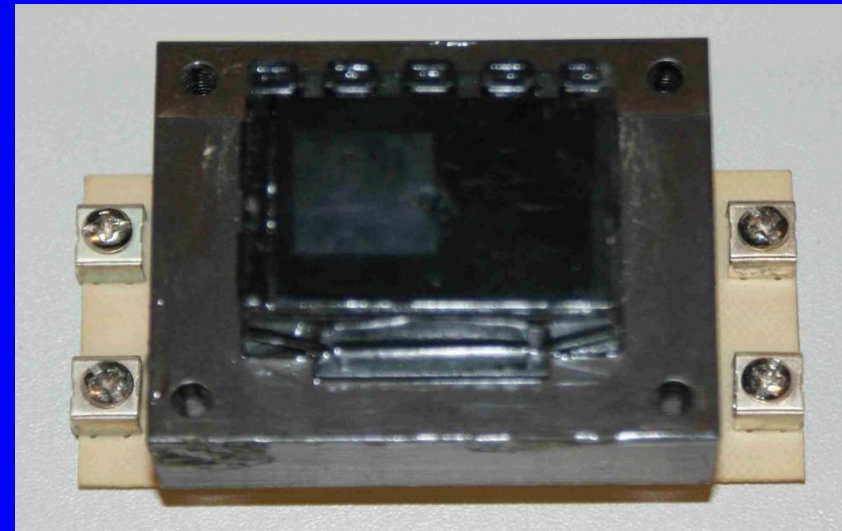
Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Radomír Hošta.

Dostupné ze Školského portálu Karlovarského kraje www.kvkskoly.cz, materiál vznikl v rámci projektu Gymnázia Cheb s názvem Rozvoj školského portálu Karlovarského kraje

CO TO JE TRANSFORMÁTOR ?

Transformátor je netočivý elektrický stroj.

Přeměňuje jeden druh
elektrické energie
v jiný druh elektrické energie.

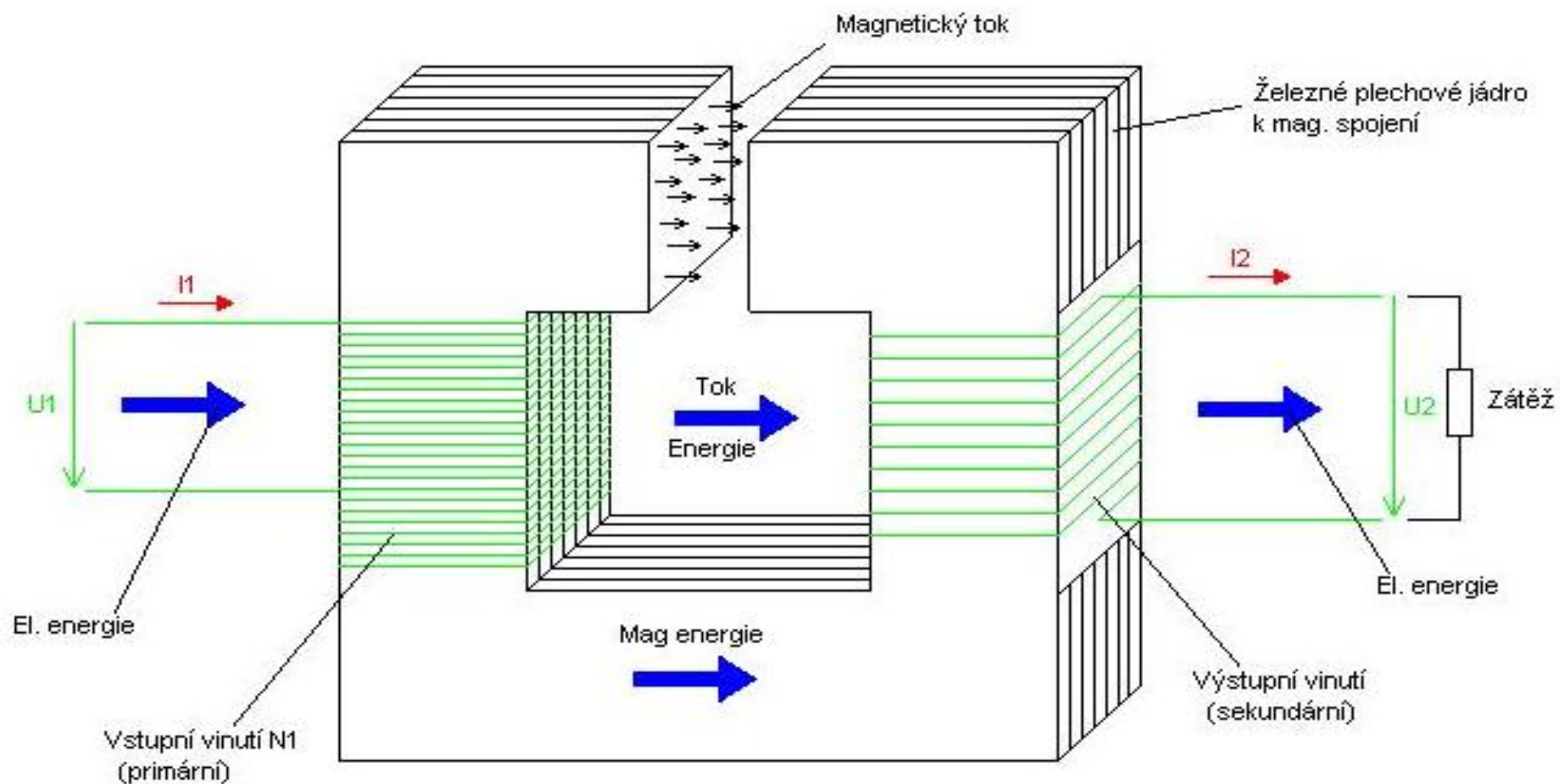
POUŽITÍ

Přeměňují sřídavý proud na střídavý proud téže frekvence a jiného napětí.

PRINCIP

Transformátor pracuje na principu elektromagnetické indukce.

TRANSFORMÁTOR

KONSTRUKCE MALÝCH TRANSFORMÁTORŮ

MALÝ TRANSFORMÁTOR SE SKLÁDÁ Z:

JÁDRA

KOSTRY

VINUTÍ

SVORKOVNICE
TRANSFORMÁTORU

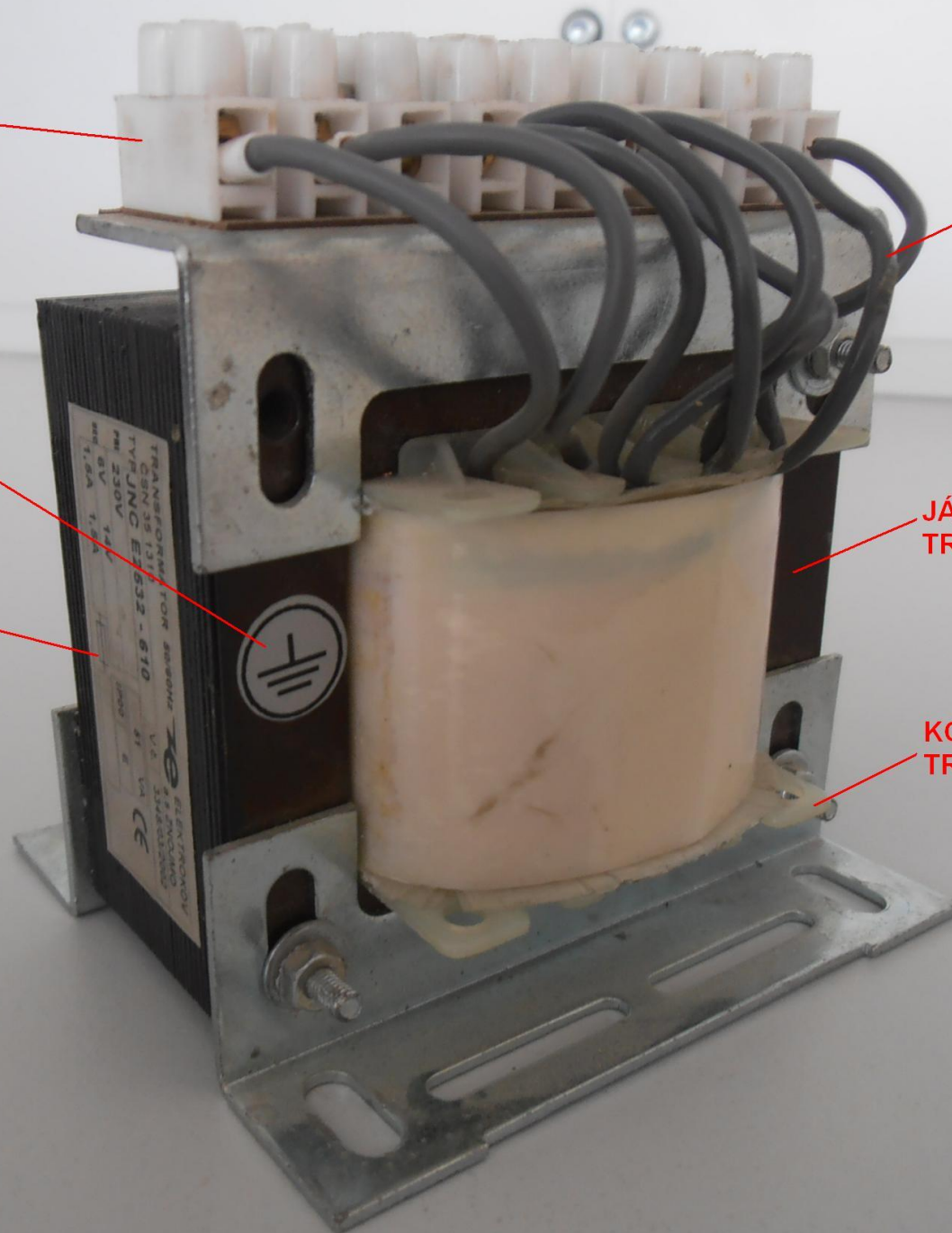
VÝVODY VINUTÍ
TRANSFORMÁTORU

SVORKA PRO PŘIPOJENÍ
OCHRANNÉHO VODIČE

ÚDAJOVÝ ŠTÍTEK
TRANSFORMÁTORU

JÁDRO
TRANSFORMÁTORU

KOSTRA
TRANSFORMÁTORU

JÁDRO

Skládá se z transformátorových plechů normovaných tvarů a velikostí. Podle tvaru rozeznáváme EI, M, UI, L. Používají se i jiné tvary, jakož i jádra z plechových pásků.

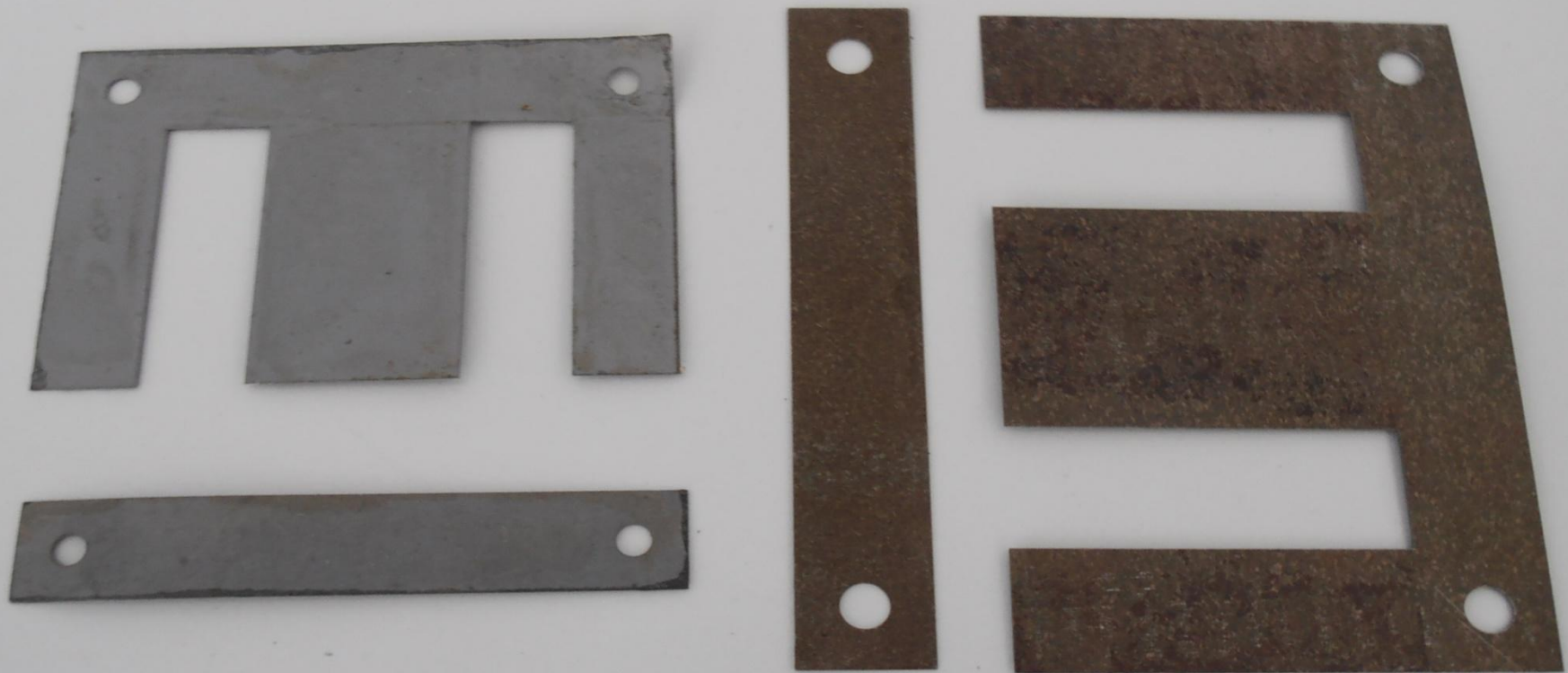
KOSTRA

Většinou se vyrábí lisováním z plastu. Méně se používají kostry skládané, které se vyrábějí z pertinaxu.

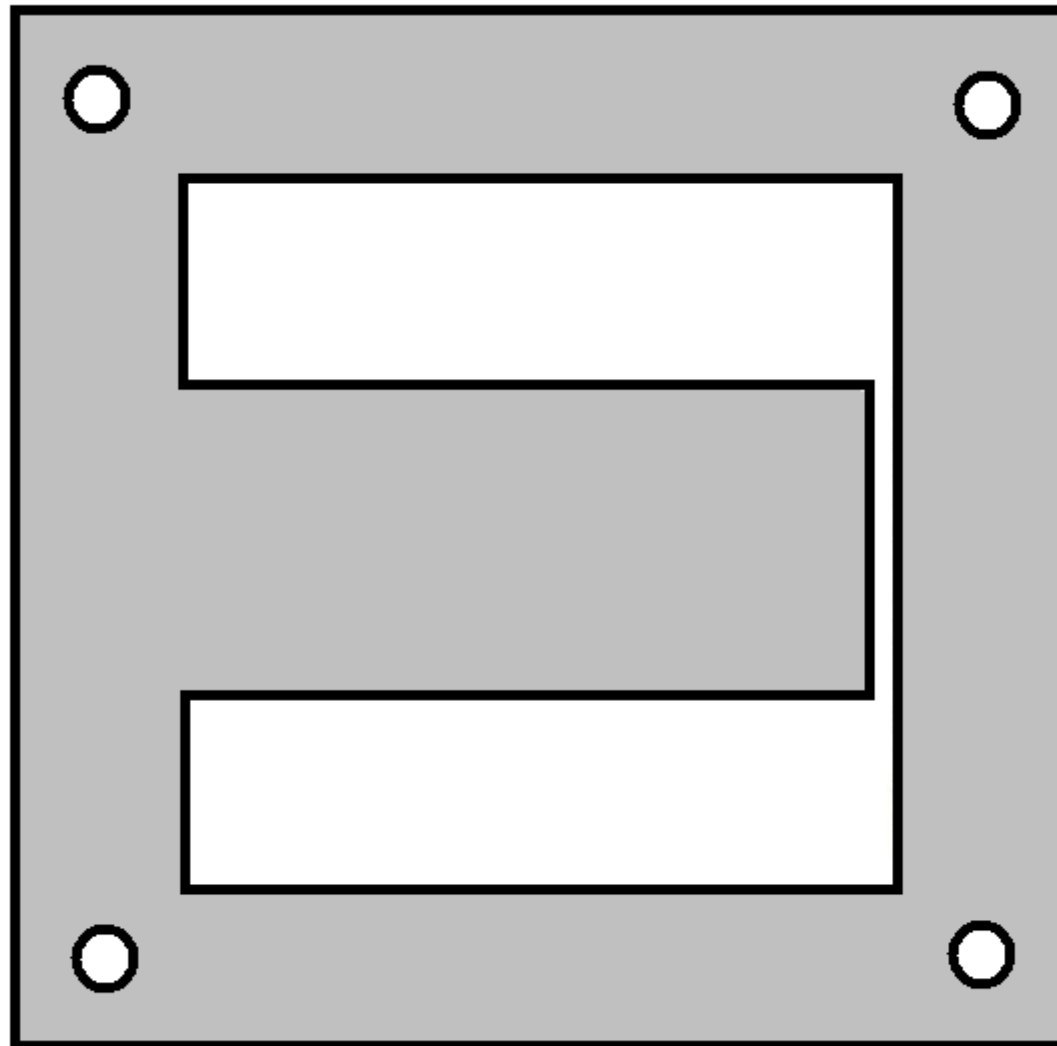
VINUTÍ

Je z lakovaného měděného drátu, případně opředeného, navinutém na kostře. Jednotlivé vrstvy se prokládají vrstvou lakovaného papíru nebo plastové folie.

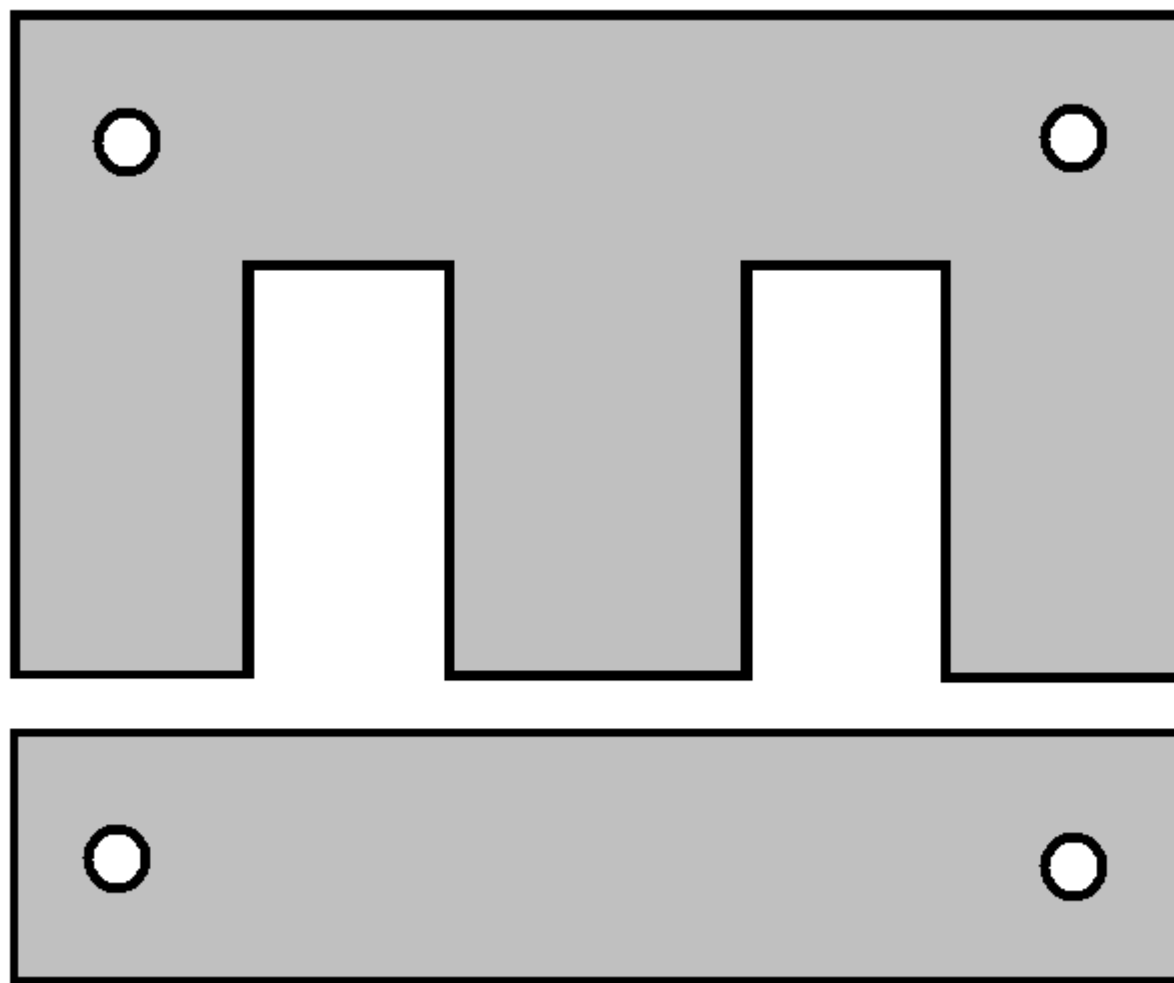
TRANSFORMÁTOROVÉ PLECHY

M - plech

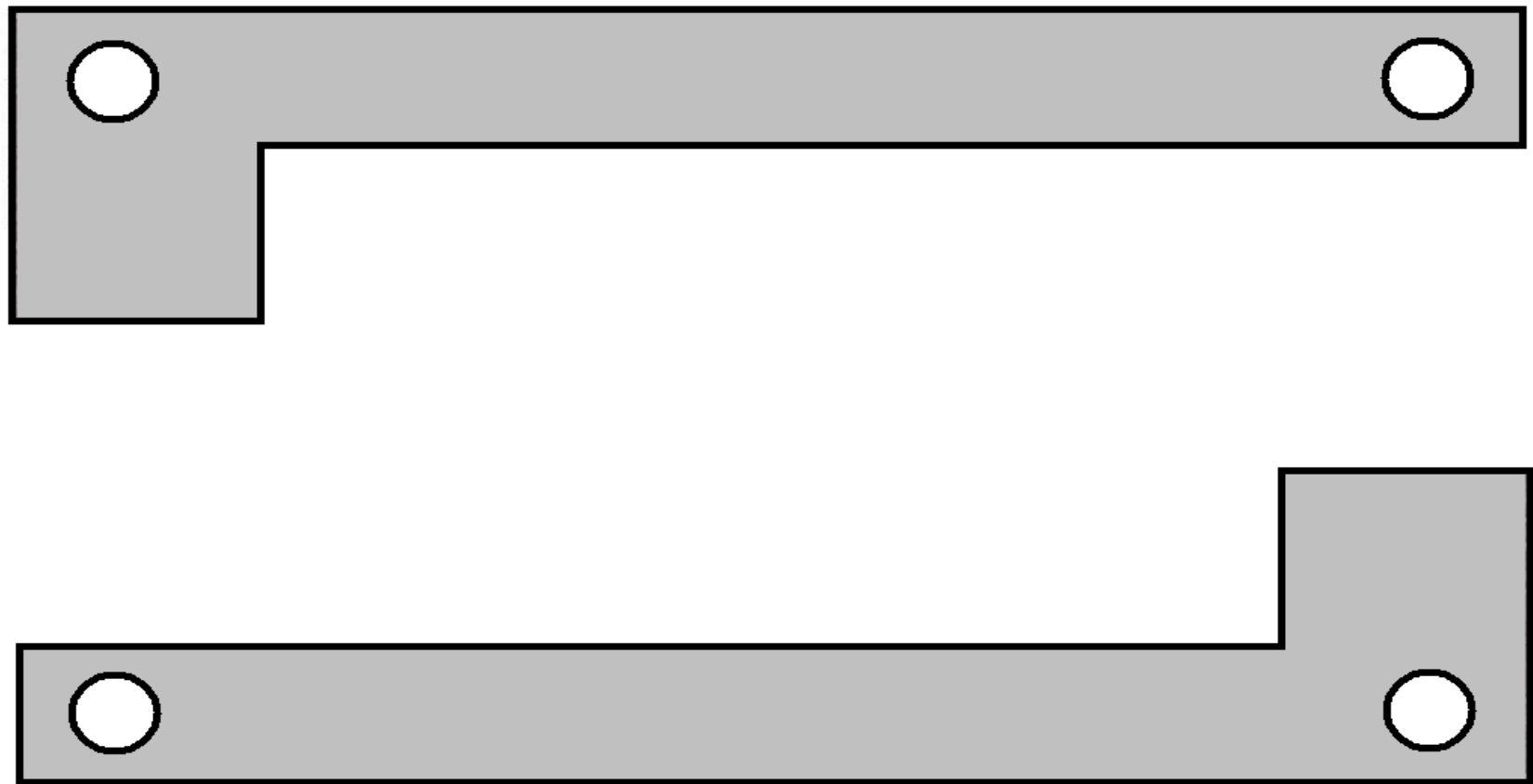
El - plechy

UI - plechy

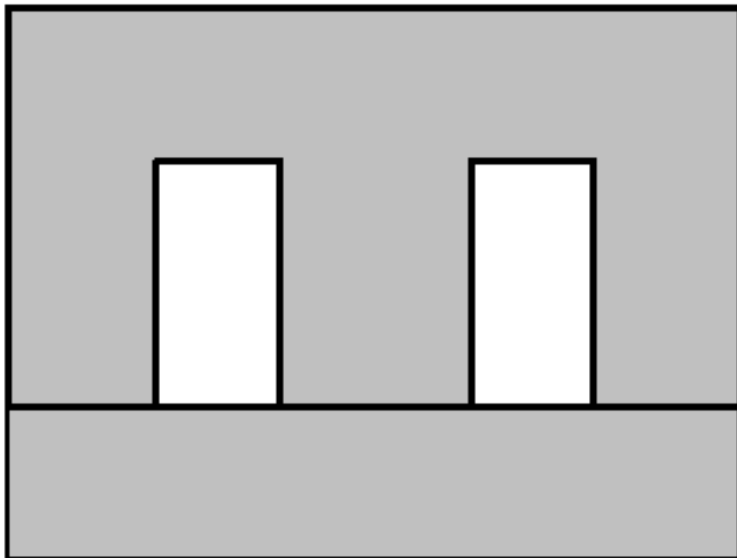
L - plechy

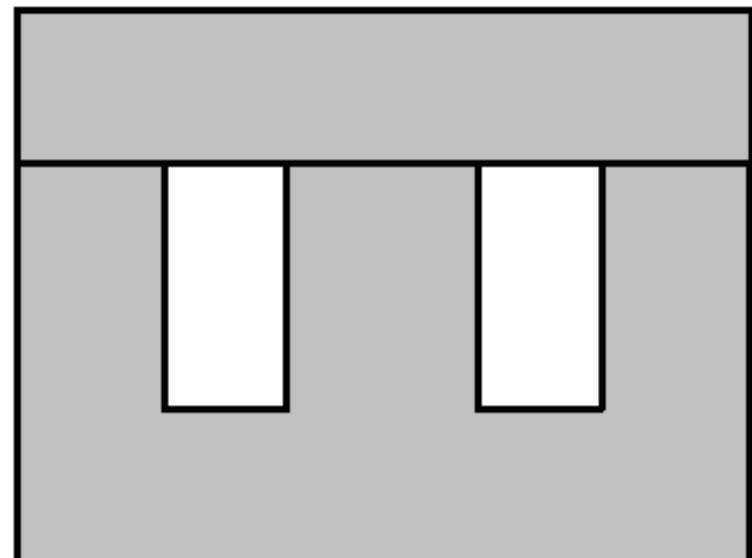
STŘÍDAVĚ KLADENÉ E-PLECHY

PRO ELIMINACI VZDUCHOVÉ MEZERY

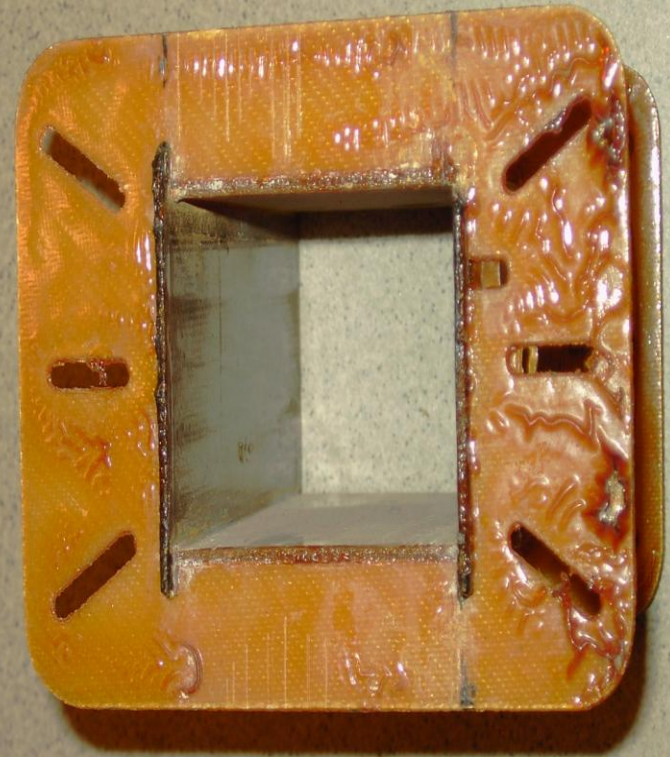
poloha 1

poloha 2

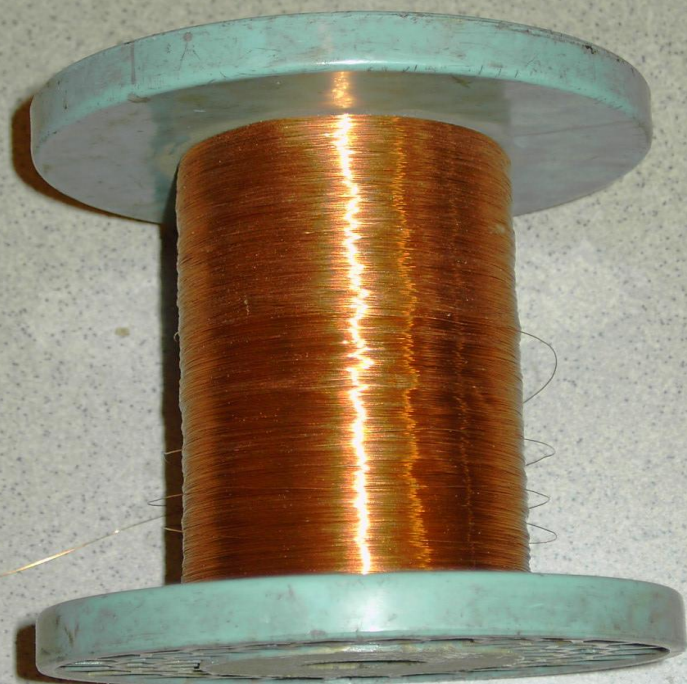

KOSTRA TRANSFORMÁTORU

CÍVKY S MĚDĚNÝM DRÁTEM PRO VINUTÍ

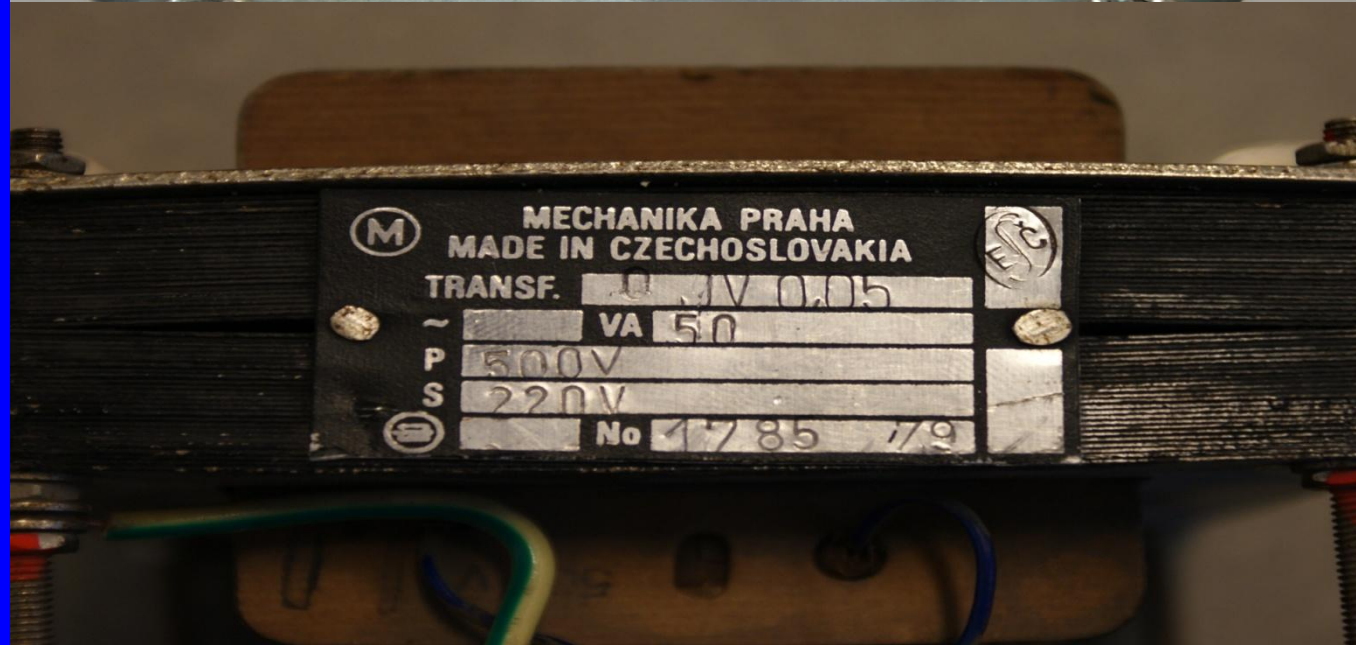
LAKOVANÝ

OPŘEDENÝ

ÚDAJOVÝ ŠTÍTEK TRANSFORMÁTORU

ÚČINNOST TRANSFORMÁTORU

- ÚČINNOST JE POMĚR ODEVZDANÉHO K PŘIJATÉMU ČINNÉMU VÝKONU.
- ODEVZDANÝ VÝKON JE OPROTI PŘIJATÉMU MENŠÍ O ZTRÁTY V ŽELEZE (V JÁDŘE) A ZTRÁTY V MĚDI (VE VINUTÍ).

VÝPOČET ÚČINNOSTI TRANSFORMÁTORŮ

$$\eta = \frac{P_{ab}}{P_{ab} + P_{VFe} + P_{VWi}}$$

η ÚČINNOST

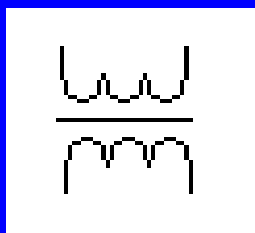
P_{VWi} ZTRÁTY VE VINUTÍ

P_{ab} VYDANÝ VÝKON

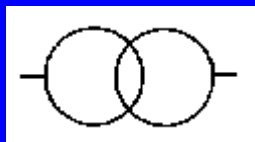
P_{VFe} ZTRÁTY V ŽELEZE

ZNAČKY TRANSFORMÁTORŮ

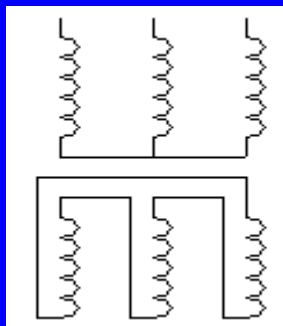
VŠEOBECNÉ ZNAČKY

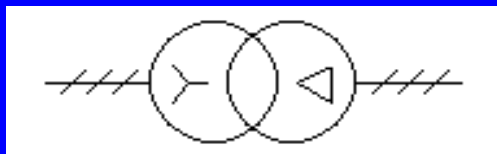
TRANSFORMÁTOR 2POLOVĚ

TRANSFORMÁTOR 1PÓLOVĚ

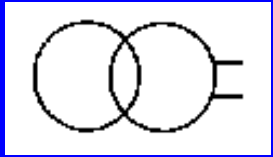

TRANSFORMÁTOR Y/D VÍCEPÓLOVĚ

TRANSFORMÁTOR Y/D 1PÓLOVĚ

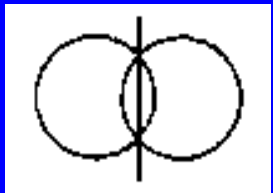
SYMBOLY OZNAUJÍCÍ MALÉTRANSFORMÁTORY

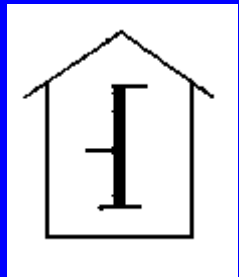
TRANSFORMÁTOR CITLIVÝ NA ZKRAT

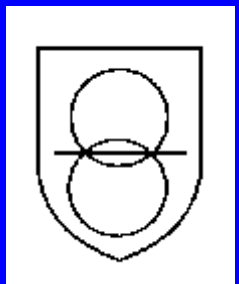
TRANSFORMÁT ORODOLNÝ PROTI ZKRATU

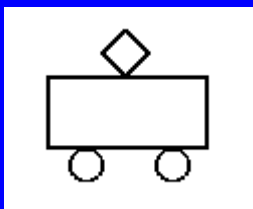
ODDĚLOVACÍ TRANSFORMÁTOR

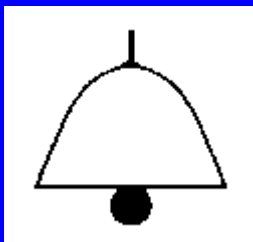
AUTOTRANSFORMÁTOR

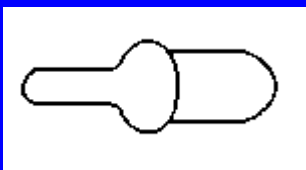
OCHRANNÝ TRANSFORMÁTOR

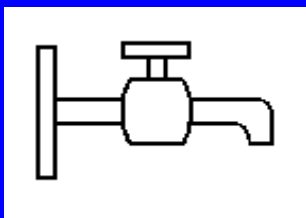
TRANSFORMÁTOR PRO HRAČKY

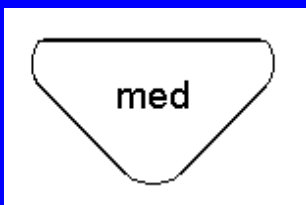
ZVONKOVÝ TRANSFORMÁTOR

TRANSFORMÁTOR PRO RUČNÍ SVÍTILNU

ROZMRAZOVACÍ TRANSFORMÁTOR

LÉKAŘSKÝ TRANSFORMÁTOR

VÝPOČET CÍVEK TRANSFORMÁTORU

$$N = \frac{45}{S [\text{cm}^2]}$$

N – počet závitů na volt

S – šířka x výška naskládaných plechů jádra

$$d = \sqrt{\frac{I}{2}}$$

d – průměr vodiče

VÝPOČET TRANSFORMÁTORU

- Při návrhu vycházíme z maximálního výkonu na jeho sekundární straně (musíme znát výkon).
- Z tabulky zjistíme vhodnou velikost jádra pro transformátory.
- Dále určíme počet závitů na volt a spočítáme počet závitů primárního a sekundárního vinutí.
- Se zřetelem na účinnost transformátoru odečteme od počtu primárních závitů asi tři procenta závitů a na sekundární asi pět procent přidáme.

POČET ZÁVITŮ PRIMÁRNÍHO VINUTÍ VYPOČÍTÁME

$$N_p = 0,97 \times U_p \times N$$

POČET ZÁVITŮ SEKUNDÁRNÍHO VINUTÍ VYPOČÍTÁME

$$N_s = 1,05 \times U_s \times N$$

N_p – POČET ZÁVITŮ PRIMÁRNÍHO VINUTÍ

N_s – POČET ZÁVITŮ SEKUNDÁRNÍHO VINUTÍ

N – POČET ZÁVITŮ NA VOLT

U_p – PRIMÁRNÍ NAPĚTÍ SÍTĚ PRO PŘIPOJENÍ
TRANSFORMÁTORU

U_s – NAPĚTÍ SEKUNDÁRNÍ

POKUD JE NA SEKUNDÁRNÍ STRANĚ
TRANSFORMÁTORU NĚKOLIK VINUTÍ, PLATÍ
UVEDENÉ ZÁSADY PRO VŠECHNA TATO VINUTÍ.

VÝKON A PŘÍKON TRANSFORMÁTORU

MAXIÁLNÍ VÝKON TRANSFORMÁTORU JE DÁN
SOUČTEM VÝKONU JEDNOTLIVÝCH VINUTÍ.
ZJIŠTĚNÝ POZADOVANÝ VÝKON DĚLÍME
ÚČINNOSTÍ TRANSFORMÁTORU, KTERÁ BÝVÁ
V ROZMEZÍ 80 – 90%, ČÍMŽ URČÍME PŘÍKON
TRANSFORMÁTORU.

PŘÍKON TRANSFORMÁTORU JE TEDY

$$P_P = \frac{P_s}{\eta} = \frac{U_s \times I_s}{\eta}$$

P_p - PŘÍKON TRANSFORMÁTORU (PRIMÁRNÍ STRANA / VA /)

P_s - VÝKON TRANSFORMÁTORU (SEKUNDÁRNÍ STRANA / W /)

η - ÚČINNOST TRANSFORMÁTORU (OBVYKLE 0,8 – 0,9)

I_s - NEJVĚTŠÍ EFEKTIVNÍ HODNOTA PROUDU PROCHÁZEJÍCÍ SEKUNDÁRNÍM VINUTÍM TRANSFORMÁTORU / A /

U_s - EFEKTIVNÍ HODNOTA SEKUNDÁRNÍHO NAPĚTÍ TRANSFORMÁTORU / V /

PRO EFEKTIVNÍ HODNOTU PRIMÁRNÍHO PROUDU PLATÍ:

$$I_p = \frac{P_p}{U_p}$$

PRO EFEKTIVNÍ HODNOTU SEKUNDÁRNÍHO PROUDU PLATÍ:

$$I_s = \frac{P_s}{U_s}$$

V TABULCE ZJISTÍME PRŮMĚRY DRÁTU PRO VINUTÍ. VYCHÁZÍ-LI Z VÝPOČTU PRŮMĚR DRÁTU, KTERÝ NENÍ UVEDEN V TABULCE, VOLÍME DRÁT VĚTŠÍHO PRŮMĚRU.